

GIYBET ZİNADAN DAHA KÖTÜDÜR*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

الْغَيْبَةُ أَنْ تَذُكَّرَ الرَّجُلَ بِمَا فِيهِ مِنْ خَلْفِهِ

(الخرائطي في مساوئ الأخلاق عن المطلب بن عبد الله)

RE. 226/1 (El-gıybetü en tezküre'r-racüle bimâ fîhi min halfihî.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Gıybet

Bugün dersin başı gıybetten başlıyor.

Harâitî, Muttalib ibn-i Abdullah RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

الْغَيْبَةُ أَنْ تَذُكَّرَ الرَّجُلَ بِمَا فِيهِ مِنْ خَلْفِهِ

(الخَرَائِطُ فِي مَسَائِلِ الْأَخْلَاقِ عَنِ الْمُطَلَّبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ)

RE. 226/1 (El-gıybetü en tezküre’r-racüle bimâ fîhi min halfihî.) “Gıybet, bir adamın kusurunu arkasından söylemendir.”

Gıybet hepimizin bildiği bir şey, fakat hiçbirimizin de üzerinde durduğumuz bir şey değil. Bugün cemiyetimizi perişan eden, mahveden, yok eden, bizi birbirimizden ayıran ve bizi böyle perişan bir halde yalnız bırakan bir dert. Çünkü hiç kimse yoktur ki kabahatsiz olsun, kusursuz olsun. Biz melek de değiliz, peygamber de değiliz.

¹ *Kenzü’l-Ummâl*, c.III, s.584, no:8014; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.III, s.584, no:8014.

Melek ve peygamber olmadığımız için her birimizin çeşitli hataları, kusurları olur. Hatta evliyalarda bile olur. Evliya olmakla kusursuz olması lazım gelmez. Evliya da peygamber değildir. Hatta ve hatta peygamberlere bile bazı şeyler müsamaha edilmiştir.

Onun için, eğer biz birbirimizin kusurlarını görerek onları teşhire ve onları tahkire kalkarsak, hiç kimsenin kimseye bakması ve konuşması câiz değil demektir. Onun için ne bir topluluğumuzun varlığı oluyor, ne bir birliğimizin devamı oluyor.

Neden? Bir birlik kuruyoruz, arkasından şu şöyle yaptı, bu böyle yaptı diyoruz. Bakıyorsun üç beş gün sonra o birlik dağılmış.

Neden? O onun aleyhinde konuşmuş o da onun aleyhinde konuşmuş, derken aleyhte konuşmalar birliği yıkıyor. Tabii insan olmaklığımız dolayısıyla hepimizin içinde bir bencillik vardır. Bu bencillik bizi birbirimize düşürmeye kâfi geliyor. Bu bencillik bizim birbirimize düşmemize sebep oluyor ve hat safhada zarar yapıyor. “Bununla konuşmaktansa, ünsiyet etmektense etmemek daha evlâ!” diyor, sen ondan ben senden uzak duruyoruz.

Onun için gıybet çok fena şeydir.

Gıybet nedir? Kardeşinin arkasından konuştuğun her şey! Kardeşinin arkasından konuştuğun her şey gıybet. Onun ki o konuştuğun şey gücüne gidecektir, ondan üzülecektir. Konuştuğun zaman onun üzüleceği bir şeyi arkasından konuşmak gıybetten ibarettir. İsterse boyundan

bahset, isterse renginden bahset, isterse fakirliğinden bahset, istersen temizliğinden kirliliğinden bahset, bunların hepsi gıybetin içine giriyor.

Efendimiz SAS'ın zaman-ı saadetlerinde Rasûlüllah'ın evine bir hanımefendi gelmiş. Evdeki hatun, ismi hatırımda kalmadı, kimse, o demiş ki:

“—Giydiği elbisenin enleri ne büyük!

Hani şuna en diyorlar ya. Etekleri uzun böyle, “Ne büyük etekli!” demiş. Ayıplama kasdıyla...

“—Ne büyük etekli esvap giymiş!” yahut

“Enli esvap giymiş!” deyince, Efendimiz demiş ki:

“—Sus, sus, sus, çıkar ağzından bu yediklerini!”

“—Bir şey yemedim ki! Onda gördüğüm hali arz ettim.”

“—Evet!” demiş, “Çıkar çıkar!”

Bir de ağzından çıkarıyor ki böyle, çeşitli rivayetler var. O rivayetlere göre irinler, kanlar, et parçaları kadının ağzından dökülüyor.

Bir kardeşinin gücüne gidecek, memnun olmayacağı, hoşlanmayacağı bir şeyi onun arkasından söylemenin gıybet olduğunu henüz anlamamışız; anlamışsak da kıymet vermemişiz. Kıymet vermediğimizden dolayı mütemadiyen birbirimizi çekiştirmekten hiç de hâli kalmayız. Hocasında da var bu iş, hacısında da var bu iş, aliminde de var bu iş, cahilinde de var bu iş! Allah bu dertten Ümmet-i Muhammed'i kurtarsın.

“—Ne olacak hocaefendi çekiştirirsek, bu denilenin ne zararı var? Ben onda olanı söylüyorum?”

Eh, sen ondakini söylersin, ben de sendekini söylerim, derken birbirimize karşı olan sevgi ortadan kalkar. Birbirimizi sevemedikten sonra, bir cemiyet içerisinde kurtlar gibi yaşamışız, ne faydası var onun?

Kardeş gibi yaşamak başka, kurt gibi yaşamak başka! Hiçbir şeye yaramaz o kurt gibi yaşamak.

Onun için şimdi gıybetin zararından biraz bahsedeyim. Bu hususta belki kırktan fazla Efendimiz hadis zikretmiş, kırktan fazla. Her birisi birisinden acı...

b. Fâizin Kötülüğü

Yalnız şurada faiz hakkında bir tane var.

İbn-i Cerîr, Berâ ibn-i Âzib RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

الرَّبَّ اِثْنَانٍ وَسَبْعُونَ بَابًا اَدْنَاهَا مِثْلُ اِثْنَانِ
الرَّجُلِ اُمِّهٖ وَاَرْبَى الرَّبَّ اسْتِطَالَةُ الرَّجُلِ فِي
عَرَضِ اَخِيهِ

(ابن جرير عن البراء)

² Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VII, s.158, no:7151; Heysemî, *Mecmaü’z- Zevâid*, c.IV, s.211, no:6575; Berâ ibn-i Âzib RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.105, no:9759; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XIII, s.163, no:12823.

RE. 210/7 (Er-ribe'snâni ve seb'üne bâben, ednâhâ mislü ityâni'r-racüli ümmehû; ve inne ebe'r-ribe'stitâletü'r-racüli fî ırzı ahîhi.)

(Er-ribe'snâni ve seb'üne bâben) “Riba yetmiş iki bapıdır. Bildiğiniz şu faiz, yetmiş iki çeşittir. (Ednâhâ mislü ityâni'r-racüli ümmehû) Bunun en aşığı, bir kimsenin annesiyle cinsi münasebette bulunuşu gibidir. (Ve inne ebe'r-ribe'stitâletü'r-racüli fî ırzı ahîhi) En büyüğü de din kardeşinin ırzını lekelemesi gibidir.”

Bir gün Peygamber SAS Hazretleri bir hutbe okumuşlar. Bizim okuduğumuz hutbenin bir çeşidini okumuş o. Hutbelerinde faizi anlatıyorlar; faizin felaketinden, fenalığından bahseden bir hutbeyi îrad buyurmuşlar. Hazreti Enes naklediyor bunu. Hutbelerinde işte faizin çok büyük zararlarından bahsetmişler. Demişler ki;

“—Bir dirhem, en ufak para... Bir dirhem faiz isabet ediyor kendisine, yani en ufak bir para. Bunun vebali, bir adamın 36 tane zinasına bedel oluyor.”

Bir dirhem faizin bir dirheminin cezasının ağırlığı 36 zinaya muâdil oluyor. Otuz altı tane zina eden bir insan ne kadar günah kazanırsa, bir dirhem faiz yiyen insanın cezası o kadar ağır olur.

Bu böyle olmakla beraber. faizin günahının en belalısı, en büyüğü, en âlâsı, en mühimi, Müslüman bir kardeşinin aleyhindeki konuşmadır.”

Müslüman bir kardeşinin aleyhinde olan konuşma ribâların, faizin en şiddetlisidir. O 36 zinaya bedel bir dirhem vardı ya, halbuki onun en ağırı kardeşinin aleyhindeki konuşmasıdır.

Kardeşinin aleyhinde konuşmanın zararını tabii hepiniz bilirsiniz. Çünkü şimdiye kadar bunu kim bilir kaç defa hocaefendiler vaazlarında, hutbelerinde söylemişlerdir. Biz de biliriz ama, bu bizim çenemizi tutmanın imkânı yok.

Onun için, İbrahim Hakkı Hazretleri'nin sözü hatırıma geldi.

O çok güzel bir usul bulmuştur ki;

“—Az ye, az iç, az uyu, az konuş...”

Çünkü konuşmalar, nasıl ki paranın çoğu haramsız olmazsa derler, sözün de çoğu yalansız olmaz.

Canım çok mu konuşuyorsun, onun içerisinde bir sürü yalan var demektir. Ne kadar doğruluk taslarsan tasla.

Bu İbrahim Hakkı Hazretleri'nin sözlerinden birisi de, bugün diyor, 200 sene evvelki bir adamın sözü:

“—Bugünkü günde insanların uzlete ihtiyaçları vaciptir.” diyor. Yani cemiyet içerisine karışmalarının tehlikesinden korkarak herkesin yalnız başına kalmasını tercih ederek, vaciptir demiş âdeta.

Niçin? Zamâne kötü yani. Karıştın mı, o söyleyecek sen de ona karışacaksın. Dinlemek de vebal. Konuşurken;

“—Sus kardeş, ne yapıyorsun sen? Neyine lazım senin? O fenaysa iyiliği de yok mu bu adamın? Elbette iyiliği var. İyiliği de var hep kötü değil

ya bu, iyilikleri de var. Sen bunun hiçbir iyiliğini de görmedin mi? Eh bırak öyleyse aleyhinde konuşmayı!” diyemiyorsun da, dinliyorsun.

Dinlemekle onun vebaline sen de iştirak ediyorsun. Onu, bunu belki bir ufak adama karşı söylersin, “Sus be yahu!” denir de, ama kendinden büyük, kıymetli bir adama yahut muhterem bir kimseye karşı diyemezsin ki, çekinirsin. Çekinince ortak olursun vebâle. Öyleyse yalnız kalmak daha âlâ... Ne o günaha gir ne de bu vebâlin altında kal. Zor, zor ama hiç olmazsa selamet var.

Allah cümlemizi affetsin...

Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar eylesin.

c. Müslüman Müslümanın Kardeşidir

Tirmizî, Ebû Hüreyre RA’dan; Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî, Vâsile RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

المُسلِمُ أَخُو المُسلِمِ لَا يَخُونُهُ وَلَا يَكْذِبُهُ وَلَا
يَخْذُلُهُ كُلُّ المُسلِمِ عَلَى المُسلِمِ حَرَامٌ عَرَضُهُ
وَمَالُهُ وَدَمُهُ التَّقْوَى هَاهُنَا وَأَشَارَ إِلَى القَلْبِ
بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْتَقِرَ أَخَاهُ المُسلِمَ

(ت. عنأبي مريرة؛ حم. طب. عن وائلة)

³ Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.166, no:1850; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.311, no:8089; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.471, no:8891; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.150, no:747; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXII, s.166, no:24572.

RE. 235/9 (El-müslimü ehu'l-müslimi, lâ yehùnühû ve lâ yekzibühû ve lâ yahzülühû: küllü'l-müslimi ale'lmüslimi harâmün ırduhû ve mâlühû ve demühû; et-takvâ hâhünâ! Ve eşâra ile'l- kalbi; bi-hasebi'mriin mine'ş-şerri, en yahkıra ehâhu'l-müslimi.)

(El-müslimü ehu'l-müslimi) “Müslüman müslümanın kardeşidir. (Lâ yehùnühû) Ona hıyanet isnad etmez. (Ve lâ yekzibühû) Yalan da isnad etmez. (Ve lâ yahzülühû) Ona lakayd kalmaz. (Küllü'l-müslimi ale'lmüslimi harâmün ırduhû ve mâlühû ve demühû) Her müslümanın müslümanlar üzerine ırzı, malı ve kanı haramdır. (Et-takvâ hâhünâ!) Takvâ buradadır! (Ve eşâra ile'l-kalbi) Kalbine işaret etti. (Bi-hasebi'mriin mine'ş-şerri)

Bir kimseye şer olarak kâfidir, (en yahkıra ehâhu'l-müslimi) müslüman kardeşini tahkir etmesi.”

Müslüman müslümanın kardeşidir. Hiç kardeş kardeşinin aleyhinde konuşur mu? Elbette birbirlerinin kusurları vardır ama hakîki kardeşler kardeşlerinin daima ayıplarını örtmekle mükellef ve muvazzaftır. Ayıpsız insan olmaz ki canım!

Ayıpsız olmayınca, o ayıpları örtmek vazifemizken, o ayıpları açmakla, böyle yaymakla, hele adamın eli de kalem tutuyorsa biraz, bunu da kalemine verdiyse bu teşhiri, ooo artık sonu gelmez o vebâlin. Hiç olmazsa bir yerde konuşurken üç kişi beş kişi dinler. Fakat kalemin varsa o artık milyonlarca insanlara

yayılır. E bunun vebâlinin ne kadar büyük olduğunu artık sen düşün!

Diyecek ki şimdi;

“—Ama efendim böyle kötülükleri beyan etmek de caizdir.”

O da sana mı düştü yani? “Kötüleri beyan etmek caizdir.” diyerek, bundan istifade ederek insanların ırz, namus, şeref ve haysiyetlerini lekedâr edecek şekilde konuşmak ve yazılar yazmak sana mı düştü?

Bunun efdal olanı sükût değil mi? Efdali bırakıyorsun da niçin kaçırıyorsun cevâza?

Efdali sükût... Sende de ondan daha çok ayıplar var, onu niçin teşhir etmiyorsun? Sen melek misin? Sen, kim bilir ne kadar kabahatlerin sahibisin, onu teşhir etmeye utanıyorsun, sıkılıyorsun! Desen ki;

“—Ah efendiler! Siz beni iyi diye biliyorsunuz, tanıyorsunuz ama benim şöyle şöyle şöyle hallerim de var.” diyebiliyor musun kimseye?

Diyemiyorsun! Utanırsın, korkarsın. Kendin için bunu diyemediğin halde, başka kardeşin için nasıl diyorsun sen bunu?

Demek ki, sende kardeşliğin adı bile yok!

Onun için her Müslümanın diğer müslümanlar üzerine ırzı, malı ve kanı haramdır. Bir müslüman kardeşini öldürebilir misin? Öldüremezsin, haram.

“—E kanı nasıl haramsa, ırzı da böyle haram. İrzına da elleşemez.”

Müslüman kardeşimizin ırzını nasıl muhafaza etmek vazifemizse, malını da öyle muhafaza etmek vazifemizdir. Malı muhteremdir, ırzı muhteremdir, kanı da muhteremdir. Bunlara tecavüz hiçbir müslümanın hakkı değildir. Tecavüz edemez müslüman bunlara! Etti miydi, Müslümanlığı iner sıfır dereceye...

Sonra SAS Efendimiz kalbine işaret etti:

“—Takvâ buradadır! Bir kimseye müslüman kardeşini tahkir etmesi, şer olarak kâfidir.” buyurdu.

d. Gıybet Zinadan Daha Kötüdür

İbnü'n-Neccâr, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan; Deylemî, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

الْغَيْبَةُ أَشَدُّ مِنَ الزِّنَى وَإِنَّ الرَّجُلَ يَزْنِي فَيَتُوبُ
فَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِ وَإِنَّ صَاحِبَ الْغَيْبَةِ لَا يُغْفَرُ لَهُ
حَتَّىٰ يُغْفَرَ لَهُ صَاحِبُهُ

(ابن النجار عن جابر؛ الديلمي عن أبي سعيد)

RE. 226/2 (El-gıybetü eşeddü mine'z-zinâ, ve inne'r-racüle yeznî feyetûbü, feyetûbu'llâhu aleyhi; ve inne sâhibe'l-gıybeti lâ yuğferu lehû, hattâ yağfire lehû sâhibühû.)

⁴ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.348, no:6590; Hennâd, *Zühd*, c.II, s.565, no:1178; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

(El-gıybetü eşeddü mine'z-zinâ) "Gıybet, zinadan daha şiddetlidir. (Ve inne'r-racüle yeznî feyetûbü) Zina eden tövbe eder, (feyetûbu'llàhu aleyhi) Allah da onun tövbesini kabul eder. (Ve inne sâhibe'l-gıybeti lâ yuğferu lehû) Fakat gıybet yapan mağfiret olunmaz, (hattâ yağfire lehû sâhibühû) gıybet edilen tarafından affedilmedikçe..."

Gıybet zinadan daha eşedir.

Zinanın bir büyük günahı var, yani zina günah-ı kebâirdir. "Gıybet, günah-ı kebâir olan zinadan eşedir." buyurdu.

"—Ama bir şey yapmadım ki ben? Ne olacak, onda olanı söyledim işte! Onun hallerinden bazı hallerini söyledim. Bu söylemek, neden bu şiddetli oluyor zinadan?"

Artık orasını da sen hallet bakalım, neden şiddetli oluyor zinadan?

Zinanın günahı ikisine ait. Zâni ile zina eden kimlerse ikisi günahkâr olurlar. Tövbe ederler, af isterler, mümkündür.

Onun için, bir kimse beşeriyet iktizası belki bir hata yapmış, zina yapmıştır. Ama arkasından tevbe etmiş:

"—Aman yâ Rabbi! Ne yaptım ben! Ne cahillik yaptım!

Tevbeler tevbesi, bir daha yapmayacağım!" demiş.

Zamân-ı saadette bir adam yine böyle bir cahillik yapmış, zina etmiş. Pişman olmuş;

“—Ne yaptım ben yahu! Hiç olacak şey mi?” demiş. Zinanın cezası da ağır, recmediyorlar. Gitmiş demiş;

“—Yâ Rasûlallah! Ben bu kabahati yaptım.”

Rasûlüllah dinlememek istemiş, yüzünü çevirmiş böyle.

Gelen kimse dört defa kendisi ifadesini tekrarlamış. Bu tekrar dört şahit yerine geçerek cezası verilmiş.

“—Neden bunu böyle yaptın? Saklı olmuş bir iş, bunu söylemektense söylemeyeydin, Allah’tan affını isterdin, Cenab-ı Hak da belki affederdi?”

“—Ahirete kalmasın! Allah’ın kesin olarak affedeceğini bilmiyorum. Fakat belki âhirete kalırsa, âhiretin cezası dünyanın cezasına benzemez. Evet, recmedeceklerdir, ağır bir cezadır ama âhiretin cezasına benzemez, ölürüm biter gider.! Yarım saat bir saat yahut üç beş saat bir eza, cefa çekerim ama arkasından canım çıkar kurtulurum. Ama âhiretin ki böyle mi ya! Ebedî bir ceza yahut yıllarca, binlerce sene ceza! Ona düşmemek için ben bunu yaptım ve yaptığımı da itiraf ederekten cezamı görmeye razıyım.” demiş.

Şimdi öteki beriki dil uzatmışlar, bu kişinin arkasından konuşmuşlar. Efendimiz SAS de buyurmuş ki:

“—Onun cennetteki yerini görseniz!”

Hani recmedildi ya, çok büyük bir kabahat işledi. Tevbe etmiş, cezasını da görmüş, affa uğramış, Cenâb-ı Hak onun doğruluğunun,

sadâkatinin iktizası icabı ona cennette büyük bir nimet vermiş.

Binaen aleyh kimse hatâsız değildir. Bugün kabahatliyizdir fakat akşamüstü tevbe ederiz, vazgeçeriz o halimizden. Sen ne yapacaksın bakalım o zaman?

Sen bugün melek gibisin farz et, hiç günahın yok, kabahatin de yok. Yarından emin misin, yarın halin ne olacağını biliyor musun sen? Şeytanın hangi musallatlarına uğrayıp da ne gibi felaketlere uğrayacağına emin misin?

Şeytan musallat bize, şehvet musallat bize!.. Şeytan musallat, düşman musallat, evde çoluk çocuk musallat... İnsanın başına gelecek envai çeşit belâların altında insanın ne olacağını kim bilir?

Onun için haline hiç kimse güvenemez.

فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ

(الأعراف: ٩٩)

(*Felâ ye'menü mekra'llâhi ille'l-kavmi'z-zalimine.*) “Kendilerine yazık eden kavimlerden başkası Allah’ın mekrinden emin olamaz.” (A’raf, 7/99)

Evliya olmuşsun! Olmuşsun ama bakalım yarın ne olursun!

Birçok eski evliyalar, Allah esirgeye, son zamanlarında imansız olarak gitmişlerdir. Eski zamanın insanları.

Onun için hale güvenmeye gelmez, istikâmet lazımdır insana... İstikâmetin başında da şimdi bu kardeşlerin aleyhinde konuşmamak olacak kardeşler. Onun için kardeşlerimizin hakkında, karşısında ne gibi kabahatlerimiz, şeylerimiz varsa böyle onlardan helallik istemek lazım; çünkü bunun tevbesi de zor.

Ötekinde tevbe edersin;

“—Yâ Rabbi! Zina ettim, işte içki içtim, şunu da yaptım, bunu da yaptım ama artık tevbe ediyorum, ben bunu yapmayacağım!” dersin, tevbesini güzelce edersen, Allah da kabul eder inşaallah. Fakat gıybetin tevbesini yapamazsın. Ne kadar “tevbe ettim” desen olmaz, gidip illâ ondan helallik alacaksın. Kardeşinden helallik alacaksın, diyeceksin ki;

“—Kardeşim, senin aleyhinde ben bir kusur ettim de böyle böyle konuştum, şimdi pişman oldum ona, hakkını bana helal et!” diyeceksin.

Gerek savaşta şehid oluyor, gerek nerede şehid olursa olsun bu şehidliği esnasında Cenâb-ı Hak onun kendisine ait olan hukuklarını affediyor:

“—Bana karşı ne kadar senin borcun varsa affettim, fakat kullara karşı olan borcuna karşımam!” diyor.

Şehidin bile kullara karşı olan borcuna karışmıyor Allah!

Gıybet bir borçtur ki, ondan helallik alamadığın takdirde ahirete kalır iş. Ahirette ise herkes sıkışık bir durumda, herkes paçasını kurtarmak için çare arayacak. Onun için bu fırsatlardan istifade ederek gelir:

“—Yâ Rabbi! Bu adam benim bu kadar aleyhimde konuştu, bunun karşılığını isterim!” der.

E vereceği para yok, bir şey yok. Ne yapacak? Hasenâtından alır ona verir. Yetmezse seyyiâtını da onun üstüne yükler. Ne felaket bu!

Onun için demişler ki;

“—Müflis kim, müflis?”

İşte hepimizin bildiği [tarifi], işini becerememiş, ticareti becerememiş iflas etmiş bir adam. Malı mülkü elinden gitmiş, iflas etmiş.

Hayır, bu dünya iflası. Asıl müflis o insandır ki, dağlar kadar hasenât ile gelir yarın Huzûr-u Rabbi'l-âlemîne, bir sürü hasenât etmiş; haccı var bu kadar, zekâtı var bu kadar, hayr u hasenâtı var bu kadar, hep işte namazı niyazı çok, bol bol... Fakat gelmiş o, “Bu bana böyle dedi, beni dövdü, bu beni sövdü.” diyerek bir çok hak alıcılar gelir, bakarsın o sevaplar bitmiş, ortadan gitmiş. Derken daha hak sahipleri çıkarsa, bu sefer de günahları da o adamın üstüne yüklerler, olur işte tam bir müflis!

Allah bu durumdan cümle Ümmet-i Muhammed’i, bizi de korusun.

Onun için aziz kardeş!

İbrahim Hakkı Hazretleri’nin dediği söze mum yapıştır, az konuşmanın yolunu bul!

Çok haccedersin, çok namaz kıalarsın, çok oruç tutarsın, çok hayr u hasenât edersin; fakat diline hakim olmadıkça insanlıkta da İslâmlıkta da zayıfsın! Onun için diline hakim olmakta en

kolay çare sükutu ihtiyar etmek. Lokman Hekim'e sormuşlar;

“—Sen bu hikmetin nereden öğrendin?” Lokman Hekim diyoruz ya, hikmet sahibi. O zaman ilim nerede böyle.

“—Sükutum sayesinde buldum. Sükutun sayesinde Allah-u Teâlâ benim içime bu ilimleri verdi.” demiş.

Davud AS ile bir asırda imişler. Davud AS ile Lokman Hekim bir memlekette ve bir asrın insanları...

Davud AS evvelce hükümdar olduğu için beytü'l-malden aylığını almış ve onunla geçinirmiş. O zamanın yönetici insanları tebdil-i kıyâfetle şehirde dolaşır, önüne gelen bazı insanlara sorarmış. Davud AS da tebdil-i kıyâfetle:

“—Davud nasıl adam yahu, bu Davud nasıl bir insan?” diye sormuş.

Peygamber olmakla beraber kendisini başkalarından soruyor; “Bakayım, halk benim için ne diyor?” bunu öğrenmek istiyor. Bazı böyle insanlara soruyormuş, işte herkes de tabii bildiğini söylüyor, iyidir kötüdür. Tabii ya, hep iyilik yaptığı için önüne gelen, “İyidir, memnunuz.” diye söylerlermiş.

Birgün bir melek gelmiş insan kılığında onun yolunun üzerine dikilmiş. Davud AS yine tebdil-i kıyâfetle selâm vermiş, sormuş:

“—Davud'u nasıl tanırırsın?”

“—Çok iyidir ama beytü’l-maldan yiyor. Nafakasını beytü’l maldan temin ediyor.” demiş.

Ondan sonra demircilik sanatına başlamış, meşhur olan şey.

Lokman Hekim gitmiş dükkanına, Davud AS bu askerlerin harpte kullandıkları zırh denilen bir şey var, onu yapıyormuş. Lokman AS hiç görmemiş öyle bir şey. Bakmış bakmış benzetememiş bir şeye, kendi kendine:

“—Bu adam ne uğraşıyor bunlarla acaba? demiş.

Sorayım diye, “Sor bakalım nedir bu?” diye içerisi çok zorlamış kendisini böyle ama içindeki hikmet mâni olmuş sormasına.

O da az zamanda bitirmiş, giymiş sırtına:

“—Ni’me’z-zırh. Bu ne güzel âlât-ı harp.” demiş.

Ha o zaman anlamış Lokman AS onun ne olduğunu.

“—Söz gümüşse sükût da altındır.” demiş.

Türkçemize geçmiş bir tâbir.

Onun için insanın kendilerini sükuta alıştırmak kadar iyi bir şey yoktur. Lüzumlu lüzumsuz şeylere karışma, böyle yerlere sokulma. Hele kahvehane gibi, gazino gibi böyle umumi toplantı yerlerine alışmış olan insanların bu felaketten kurtulmaları ne kadar zordur!

Allah affetsin... Birbirimizi beğenmeyiz, işimizi beğenmeyiz, gücümüzü beğenmeyiz, hareketlerimizi beğenmeyiz, akıllarımızı

beğenmeyiz. Canım bunların hepsini Allah vermiş yahu! Sana çuvalla vermiş, ötekisine de tane ile vermiş, ötekine de ton ile vermiş... Hepimiz bir olur mu yahu?

Hep bunu bir yapmak mümkün müdür? Olmaz.

E Allah'ın takdirine; "Bırak şu adamı!" diyerekten sen nasıl böyle itiraz ediyorsun?

Bir insanı tahkir etmekten, tahkir sadedinde söylenen sözden daha günah bir şey arama. Yani insana yeter o! Bir insanı tahkir sadedinde söylenen bir sözün vebali yeter adama, başka şey istemez. O vebal yeter insana!

Allah affetsin...

Bak onun için, bir adam beşeriyet iktizası belki bir hata yapmış zina yapmıştır. Ama arkasından tevbe eder, Allah da onun tevbesini kabul eder. Gıybet sahibi ise, Allah onu mağfiret etmez sahibi affetmedikçe... Onun hakkı o çünkü. Sahibinin hakkıdır, Allah'a ait bir hak değil o. Allah'a ait hak olmadığı için Allah karışmıyor o işe.

Ya?

Kime karşı söylediyse ondan alacaksın helalliği ki Allah da affetsin.

E bunu yapmak da her babayiğidin harcı değil işte, yapamıyor. Zaten yapılan gıybetin birçoğunu da biz günah bile saymayız, kabahat bile saymayız, âdeta vazife de sayarız.

e. Eşini Kıskanmak İmandandır

Deylemî ve Ziyâü'l-Makdisî, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

الْغَيْرَةُ مِنَ الْإِيمَانِ وَالْمِذَاءُ مِنَ النِّفَاقِ

(الدَّيْلَمِيُّ، ض. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ)

RE. 226/3 (El-gayretü mine'l-îmâni, ve'l-mizâü mine'n-nifâk.) (El-gayretü mine'l-îmâni) “Namus gayreti imandandır. (Ve'l- mizâü mine'n-nifâk) Kadın erkek bir arada eğlenmek te nifaktandır.”

Gayret birçok mânalara gelirse de buradaki mânası, dışisini kıskanmak, efrâd-ı ailesini kıskanmak mânâsındadır. Kıskançlık imandan gelen bir şeydir. Kıskanmamak nifaktan ileri gelir.

Mizâ'ı tarif ederken, lügat kitabına bakılınca, diyor ki, yabancı erkeklerle beraber ailesinin oturup kalkıp, hoşça vakit geçirmesine göz yummak, sakınca görmemek mânâsındadır.

⁵ Beyhakî, Sünenü'l-Kübrâ, c.X, s.225, no:20812; Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.VII, s.411, no:10797; Abdu'r-Rezzak, Musannef, c.X, s.409, no:19521; Ma'mer ibn-i Reşid, Câmi', c.I, s.139, no:111; Zeyd ibn-i Eslem RA'dan.

Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.VII, s.411, no:10797; Kudâî, Müsnedü'ş-Şihâb, c.I, s.123, no:154; Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.III, s.117, no:4326; Heysemî, Mecmaü'z-Zevâid, c.IV, s.600, no:7725; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.385, no:7065; Câmiü'l-Ehâdîs, c.XIV, s.420, no:14640.

Zamanın iktizasıdır de, ne dersen de bu felakettir, münafıklık alâmetidir. Allah hepimizi affetsin...

f. Taundan Kaçan Savaşta Kaçan Gibidir

Ahmed ibn-i Hanbel, Abd ibn-i Humejd ve İbn-i Huzeyme, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

الْفَارُّ مِنَ الطَّاعُونَ كَالْفَارِّ مِنَ الزَّحْفِ وَالصَّابِرُ
فِيهِ كَالصَّابِرِ فِي الزَّحْفِ

(حم. عبد بن حميد، خز. عن جابر)

RE. 226/4 (El-fârru mine't-tâ'ûni, ke'l-fârri mine'z-zahfi; ve's- sâbiru fîhi, ke's-sâbiri fi'z-zahfi.)

(El-fârru mine't-tâ'ûni) “Taundan kaçan, (ke'l-fârri mine'z- zahfi) harpten kaçan gibidir. (Ve's-sâbiru fîhi) Ona sabreden ise, (ke's-sâbiri fi'z-zahfi) harpte sebat eden kimse gibidir.”

Tâun denilen bulaşıcı bir hastalık, işte bizim koleranın eşi; bundan kaçmak. Mesela, bir memlekette olmuş da, “Ben buradan kurtulayım.” diyerekten kaçırıyorsun. Bulunan yerden kaçmak, muharebeden kaçmak gibidir.

⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.III, s.324, no:14518; Abd ibn-i Humejd, Müsned, c.I, s.336, no:1118; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.VI, s.82, no:24571; İbn-i Râhaveyh, Müsned, s.778; Hz.Aişe RA'dan.

Muharebede top, şarapnel, kurşun, mermi geliyor boyuna sağdan soldan, gökten yerden, ölmek için kaçıktan başka çare yok. Buradan kaçmak ne kadar vebalse, tâun bulunan yerden kaçmak da o kadar vebaldir.

Bir müslümanın iki gavurun önünden kaçması günah-ı kebâirdir. Bire bir değil, bire karşı iki gâvur gelirse, müslüman ona dayanacak. Ölürsen öl, şehid olursun. İkincinin önünden kaçılmaz. Üç veya ziyade olursa, kaçarsan mâzursun. O da kaçmak değil de arkadaki kuvvete iltihak edip dayanmak şekliyle olursa mâzur sayılır.

Binaen aleyh böyle muharebeden korkarak kaçan veyahut düşmana teslim olan kimse günah-ı kebâir işlemiş sayılır. Bakıyor ki pabuç pahalı, “Teslim olayım da gideyim, kurtulayım işin içinden. Canım kurtulur hiç olmazsa.” diyor. Ha kaçmışın, ha teslim olmuşsun, böyle bunların hepsi vebaldir.

Tâun bulunan yerden kaçmayıp sabreden, muharebelerde sabreden gibidir. Ki Allah sabredenleri sever. Allah sabırlılarla da beraberdir. Bu “beraberlik” lafzı çok kıymetlidir. Müttakîlerle Allah beraberdir, sâbirlerle beraberdir, muhsinlerle beraberdir, sâbirînle de beraberdir: Sâbirîn, sâdıkîn, müttakîn, muhsinîn.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.79, no:28442; Câmiü'l-Ehâdîs, c.XV, s.17, no:14859.

Bu dört sınıf halkın şerefi, kıymeti, fazileti çok yüksektir; çünkü Allah, “Ben onlarla beraberim.” diyor.

Bir kimse ki Allah onunladır, ondan daha bahtiyar kimse yoktur.

Tâun bulunan yerden kaçarsan, düşman elinden kaçanlar gibi olursun, kadınlar gibi olursun, korkaklar gibi olursun ve Allah’tan da uzak kalanlardan olursun. Cezası da ayrı.

Sonra, ne kadar büyük bir günahdır bu düşman elinden kaçmak! Allah esirgesin! Kaçarsan canını kurtaracaksın ama, düşman muvaffak olduğu takdirde, bütün memleket halkının göreceği zararın ne kadar büyük olduğunu tahmin edebilir misin?

Girecek, memleketi yakacak yıkacak, ne ırz bırakacak ne namus bırakacak, ne mal bırakacak ne mülk bırakacak, hepsi berbâd ü perîşan olacak.

Neden? Senin sabırsızlığının neticesi bu! Canın kıymetli yahut malın kıymetli, kaçırıyorsun düşmanın elinden... Düşman da ondan istifade ederek bir kere eline geçirdi miydi vatanı, ondan sonra artık seyret cümbüşü...

g. Fitneyi Uyandırmayın!

Râfiî, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

الْفِتْنَةُ نَائِمَةٌ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ أَيْقَظَهَا

(الرافعى عن أنس)

206 *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.127, no:30891; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV, s.18, no:14861

RE. 226/5 (El-fitnetü nâimetün, leana'llahü men eykazahâ.] (El-fitnetü nâimetün) “Fitne uykudadır; (leana'llahü men eykazahâ) Allah, onu uyandırana lânet etsin!”

[Fitne imtihan demektir. Anarşi, bozgunculuk, günah, şirk, belâ ve daha başka mânâlara gelirse de, ekseriya bölücülük, bozgunculuk anlamında kullanılır. Müslümanlar arasında bölücülük yapmak, onları sıkıntıya, zarara, günaha sokmak, insanları isyana kışkırtmak demektir.]

Bunları uyandıran, bunlara sebep olan insanlara Allah lânet eder. Bir musibettir, masiyettir, insan beşeriyet iktizası yapmıştır ama bak, ne kadar büyük felaketi var! Allah'ın lânetine müstehak olmasına vesile oluyor.

Onun için sabah ve akşam istiğfarlarına çok devam etmeli.

Hele Seyyidü'l-Istiğfâr var ki:⁸

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا
عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ
بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ لَكَ

⁸ Buhârî, Sahîh, c.XIX, s.363, no:5831; Tirmizî, Sünen, c.XI, s.255, no:3315; Neseî, Sünen, c.XVI, s.445, no:5427; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.IV, s.122, no:17152; Neseî, Sünenü'l-Kübrâ, c.IV, s.465, no:7963; Taberânî, Mu'cemü'l- Kebîr, c.VII, s.292, no:7172; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.X, s.296, no:30052; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا
يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

(*Allâhümme ente rabbî, lâ ilâhe illâ ente halaktenî, ve ene abdük, ve ene alâ ahdike ve va'dike me'steta'tü, eüzü bike min şerri mâ sana'tü, ebûü leke bi-ni'metike aleyye ve ebûü bi-zenbî, fağfirlî feinnehû lâ yağfiru'z-zünûbe illâ ente.*)

[Allahım, sen benim Rabbimsin, senden başka ilâh yoktur. Sen beni yoktan yarattın. Ben senin kulunum, sana verdiğim sözde gücümün yettiği kadar duruyorum. Yaptığım günahların kötülüğünden sana sığınırım. Bana verdiğin nimetleri ikrar ederim, kusur ve günahlarımı da itiraf ederim. Benim suçlarımı ört, bağışla; senden başka günahları bağışlayacak yoktur, ancak sen varsın.]

Bunun Türkçe olarak mânasına da vâkıf olup böyle açıkça: “—Yâ Rabbi! Bir daha yapmayacağım! Ben beşeriyet iktizası

kusur ettim, bunları yaptım ama, sen bana yardım et de bir daha bunları ben işlemeyeyim!” diye böyle gözyaşlarıyla istiğfar etmek lazım!

Ha, bu buna ait değil ama, şimdi aklıma bir şey geldi. Hazret-i Ömer Şam'a gidiyormuş. Şam'a giderken yanına da baş kumandanını almış: Hazret-i Ebû Ubeyde. Şam'a yakın bir yerde yağmur mu yağmış, sel mi gelmiş, bir su peydah olmuş yol üzerinde, su var. Sudan geçmek için

devesinden inmiş Hazret-i Ömer, pabuçlarını omuzuna atmış, paçalarını da sıvamış suyun içine dalmış. Ebû Ubeyde Hz. Ömer'in önüne geçmiş:

“—Olmaz efendim! Bakın Şam ehli, eşraf, karşıda sizi istikbale gelmişler, bu bir devlet reisine yakışmaz.” demiş.

İki rivayet görmüştüm, bir rivayetinde, “Defol!” gibilerden yani bir yumruk vurmuş ona. Bu gördüğüm rivayette de:

“—Ey Ebû Ubeyde! Sen benim kumandanımsın. Eğer bu sözü bana bir başkası söyleseydi, o adamı zincirlere vururdum!” demiş,

“—Biz İslâmiyet'ten evvel zelil bir kavim idik. Allah-u Teâlâ bizi İslâm ile aziz etti. İslâmiyet ile izzetlendik, izzet sahibi olduk. Binaen aleyh İslâm'ın izzetini bırakıp da şu karşıda bekleyen kimselerin izzetini talep edersek, Allah'ın izzetinden başka izzet isteyenleri Allah onları zelil eder.” demiş.

Ben bunu söylerken bizim damat bey [M. Es'ad Coşan] de yanımdaydı, Dedi ki, bunun daha arkası var:

Hazreti Ömer şehid edilmiş, daha ölmemiş ama ümit kesilmiş kendisinden, mâlum. Demişler ki:

“—Hiç müteessir olma, ne yapalım takdir-i ilâhi... Biliyoruz ki Rasûlüllah SAS senden memnun olarak ayrıldı. Yâni Rasûlüllah razı olunca, Allah da razıdır. Şimdi sen de bizden ayrılıyorsun, biz de senden razıyız. Yani ne bahtiyar adamsın! Ne üzülüyorsun! Ne yapalım,

mukadderât geldi, şehidlik sevabına nâil oluyorsun. Binaen aleyh üzölmene lüzum yok!” gibi böyle onu teselli edici şekilde konuşurlarken gülmüş;

“—Sizin bu sözleriniz câhilâne bir sözdür. Mantık kabul etmez sizin bu sözlerinizi, câhilânedir. Çünkü benden razı olması lazım olan Allah-u Zülcelâl Hazretleridir, onu ben ne bilirim? Eğer şu güneşin üzerinde dolaştığı şu mülkün her tarafı benim olsa da, ben bunlara sahip olsam da tasadduk etsem, hayırlara infak etsem yine emin olmam akıbetimden... Ne yapıyorsunuz siz?” demiş.

Bak şu Hz. Ömer’in sözü çok şâyân-ı dikkattir: “—Ben yine âkıbetimden emin olmam!”

Onun için bugünkü bilgin, bugünkü büyüklüğün, bugünkü saltanatın seni aldatmasın, yarınına bak sen!

Sonra bir de o ölüm hali var ya! Ölüm haline sekerâtü’l-mevt diyorlar. Oradaki hâle bak sen! O gün kaç devre atlatacak insan. Şeytan tepene binmiş, envai çeşit hilelerini senin karşında oynuyor böyle, senin de en zayıf bir hâlin artık o zaman. En zayıf bir hâlin! Allah şerlerinden muhafaza etsin cümlemizi...

h. Dizden Yukarısı Avrettir

Tirmizî, Abdullah ibn-i Abbas RA7dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

⁹ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.483, no:2722; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

الفُحْذُ عَوْرَةٌ

(ت. حسن غريب عن جرهد الأسمى؛ ت. عن ابن عباس حسن غريب)

RE. 226/6 (El-fuhzü avretün.) “Diz kapağından yukarısı olan kısım avret mahallidir.”

Fuhz, baldır dediğimiz, diz kapağından yukarısı. Erkek için diz kapağından yukarısı mahall-i avrettir.

Allah affetsin kusurlarımızı...

Bugün bizim genç yavrularımız spor sahalarında, muhakkak pehlivanlar da öyle, diğerleri de, kasıklarına kadar ufak bir şortla meydanda koşuşurlar, oynasirlar. Bir sürü halk da onların seyrine gider. O nasıl günahkârsa, seyirci de öyle günahkârdır. Bu günahkâr oraya para da verir, bedava da değil bu... Parayla cehennemi satın almak, günahına girmek suretiyle seyrine gider.

Hayırlara iştirak ederken hiç günah yok. Hayırlara iştirakta sevap var, fakat insan buraya, sevaba iştirak etmez; oradaki günaha iştirak için parasına hiç acımaz.

Allah affetsin cümlemizi...

i. Beş Şey Fıtrattandır

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Buhârî ve diğerleri Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

الْفِطْرَةُ خَمْسُ الْخِتَانُ وَالِاسْتِحْدَادُ وَتَقْلِيمُ
الْأظْفَارِ وَنَتْفُ الْإِبْطِ وَقَصُّ الشَّارِبِ

(حم.م.خ.د.ن.ت.ه.حب.عن أبي هريرة)

RE. 226/7 (El-fıtratü hamsün: El-hıtânü, ve'l-istihdâdü, ve taklîmü'l-ezfâri, venetfü'l-ibıtı, ve kassu'ş-şâribi.)

(El-fıtratü hamsün) “Fıtrat beş şeydir:

1.(El-hıtân) Sünnet olmak.

İbrahim AS ilk önce sünnet olmuştur. İbrahim AS'dan da o sünnet bize bugüne kadar intikal etmiştir. İbrahim AS'ın sünnetidir diyerek yahudiler de sünnet olur, biz de oluruz. Küçük yaşta yapılması efdaldır. Fakat İbrahim AS 80 küsur yaşındayken kendi kendini sünnet etmiştir. Emr-i ilâhî öyle kendisine vâsıl olmuş, o da kendisini kendisi 80 yaşındayken sünnet etmiş.

2. (Ve'l-istihdâd) Kasıkların tıraş edilmesi, avret mahallerinin tıraşı.

Tirmizî, Sünen, c.IX, s.483, no:2721; Abdullah ibn-i Cerhed el-Eslemî babasından.

¹⁰ Buhârî, Sahîh, c.XVIII, s.245, no:5439; Müslim, Sahîh, c.II, s.67, no:377; Ebû Dâvud, Sünen, c.XI, s.262, no:3666; Tirmizî, Sünen, c.IX, s.419, no:2680; Neseî, Sünen, c.I, s.19, no:9; İbn-i Mâce, Sünen, c.I, s.345, no:288; Buhârî, Edebü'l-Müfred, c.I, s.439, no:1292; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.II, s.239, no:7260; Abdü'r-Rezzak, Musannef, c.XI, s.174, no:20243; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.I, s.195, no:2059; Beyhakî, Sünenü'l-Kübrâ, c.I, s.149, no:669; Neseî, Sünenü'l-Kübrâ, c.I, s.65, no:11; Taberânî, Müsnedü'ş-Şâmiyyîn, c.IV, s.126, no:2905; Ebû Avâne, Müsned, c.I, s.163, no:471; Bezzâr, Müsned, c.II, s.437, no:8467; Hamîdî, Müsned, c.II, s.418, no:936; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.968, no:17232; Câmiü'l-Ehâdîs, c.XII, s.313, no:14875.

On beş gün, bir hafta on beş gün, âzamî kırk güne kadar buralardaki tüylerin izalesine sahibi memurdur. Kırk günü atlatınca kerahate düşüyor, yani vebale girer. Çünkü temizliğe muhaliftir. Oralarda birçok pisliklerin olmasıyla beraber sünnet-i seniyyenin de icrâ edilmemesinden dolayı kendisi mes'ul olur.

3. (Ve taklîmü'l-ezfâr) Tırnakların kesilmesi.

Bu da fıtrat-ı İslâmiyedendir ve sünnet-i seniyyedir.

4. (Ve netfü'l-ibit) Koltukaltı tüylerinin giderilmesi. Oradaki tüyleri çekerek yolmak, koparmak.

5. (Ve kassu's-şârib) Bıyığın kısaltılması.”

Bektaşîlerin bıyıkları gibi uzatırsan ağzına girer, su içecek yerini bırakmaz, göstermez ağzını; böyle değil. Sünnet-i seniyye üzerine kesersin, ağzın açılır, önünü de görürsün.

j. Allah'ın Rahmetinden Ümit Kesmeyin!

Hakîm-i Tirmizî, Şîrâzî ve Hâkim, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

أَلْفَا جِرُ الرَّاجِي لِرَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى أَقْرَبُ مِنْهَا
مِنَ الْعَابِدِ الْمُقْنِطِ

(الحكيم، والشيرازي في الألقاب، ك. عن ابن مسعود)

¹¹ Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c. 1, s. 93; *Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs*, c. III, s. 159, no:4427; *Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan*.

Kenzü'l-Ummâl, c. III, s. 140, no:5869; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c. XV, s. 17, no:14858.

RE. 226/8 (El-fâciru'r-râcî li-rahmeti'llâhi teâlâ, akrabü minhâ mine'l-âbidi'l-mukniti.)

*(El-fâciru'r-râcî li-rahmeti'llâhi teâlâ)
“Allah’ın Rahmetinden ümidini kesmeyen fasık, (akrabü minhâ mine'l-âbidi'l-mukniti) Allah’ın rahmetinden ümid kesen abidden, rahmete daha yakındır.”*

Fâcir, kabahat ediyor, günahkâr, hatalı bir insan. Ama Allahu Teâlâ’nın rahmetinden ümidi var. Tevbekâr oluyor, Allah affeder diyor, yalvarıyor... Yalvarıyor, af istiyor ama birçok kabahatler yapmış.

Öbürü de âbid ama herkese rahmet-i ilâhîyeden ümidini kestiriyor:

“—Allah şöyle Cebbâr’dır, şöyle Kahrî’dır, şöyle zü’ntikâm’dır. İşte şöyle batırır, şöyle yakar, böyle yıkar... Şundan mes’ulsün bundan mes’ulsün... Gâvur oldun, gâvur oğlu gâvur oldun!” diyor, insanlarda tutulacak taraf bırakmıyor.

Bundan daha iyidir, o günahkâr olan insan. Günahkâr olan adam, Allah’ın rahmetinden insanların ümidini kestiren, halka Allah’ın rahmetinden ümit kestiren abidden iyidir, Allah’a daha yakındır.

Günah işliyor, kabahat ediyor ama ümit ediyor ki affeder Allah... Yani bu günah edin demek de değildir.

İnsanları Allah’ın rahmetinden ümit kestirici hareketler câiz değil.

“—Çok kabahatim var!” Ne kadar?

“—İşte şeytanınkinden daha çok efendim!”

Ne olursa olsun! Allah’tan ümit kesilmez. Son nefese kadar Allah Afüv, Gafûr, Kerîm, Rahîm... Ölürken bakarsın;

“—Lâ ilâhe illallah, Muhammedün rasûlüllah! Yâ Rabbi, beşeriyet icabı ben birçok, sayısız, hesapsız günahlar yaptım. Sen af sahibisin, mağfiret sahibisin, ben tevbe ettim, sana da inandım iman ettim, habibine de inandım iman ettim.” diyerek gidiveriyor.

İşte bu, bilmezsin ki orada o anda bütün hepsini Allah-u Teâlâ silivermiştir. Bilemezsin!

Onun için, kimsenin hakkında suizan etme!

k. Fecr-i Kâzib ve Fecr-i Sâdık

Hâkim, Beyhakî ve Hatîb-i Bağdâdî, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

الْفَجْرُ فَجْرَانِ فَجْرٌ يَحْرُمُ فِيهِ الطَّعَامُ وَتَحِلُّ فِيهِ
الصَّلَاةُ وَفَجْرٌ تَحْرُمُ فِيهِ الصَّلَاةُ وَيَحِلُّ فِيهِ الطَّعَامُ

(ك.ق. خط. عن ابن عباس)

¹² Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.304, no:687; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.457, no:1990; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.184, no:356; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.160, no:4431; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.58, no:1005;

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.360, no:19262; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV, s.19, no:14864.

RE. 226/9 (El-fecru fecrân: Fecrun yahrumu fîhi't-taàmü, ve tahillü fîhi's-salâtü; ve fecrun tahrumü fîhi's-salâtü, ve yahillü fîhi't-taàmü.)

(El-fecru fecrân) "Fecr iki türüdür: (Fecrun yahrumu fîhi't-taàmü, ve tahillü fîhi's-salâtü) Sahur yemeğinin haram, sabah namazı kılmanın caiz olduğu fecr, bu fecr-i sadıktır. (Ve fecrun tahrumü fîhi's-salâtü) Bir de yemenin caiz, sabah namazı kılmanın ise haram olduğu fecr, bu da fecr-i kâzibdir."

İkinci hadis-i şerif de yine aynı mevzuda...

Hàkim ve Beyhakî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

الْفَجْرُ فَجْرَانِ فَأَمَّا الْفَجْرُ الَّذِي يَكُونُ كَذَبِ
السَّرْحَانِ فَلَا يُحِلُّ الصَّلَاةَ وَلَا يُحَرِّمُ الطَّعَامَ وَأَمَّا
الْفَجْرُ الَّذِي يَذْهَبُ مُسْتَطِيلًا فِي الْأُفُقِ فَإِنَّهُ يُحِلُّ
الصَّلَاةَ وَيُحَرِّمُ الطَّعَامَ

(ك.ق. عن جابر)

RE. 226/10 (El-fecru fecrân: Feemme'l-fecrü'llezî yekûnü kezenebi's-sürhâni, felâ yühillü's-salâte, ve lâ yuharrimü't-taàme; ve

¹³ Hàkim, Müstedrek, c.I, s.304, no:688; Beyhakî, Sünenü'l-Kübâ, c.I, s.377, no:1642; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.359, no:19260; Câmiü'l-Ehâdis, c.XV, s.19, no:14863.

emme'l-fecrû'llezî yezhebü müstatîlen fi'l-üfukı, feinnehû yühillü's-salâte, ve yuharrimü't-taàme.)

(El-fecru fecrân) “Fecir iki tanedir: (Feemme'l-fecrû'llezî yekûnü kezenebi's-sürhàn) Birisi, deniz kurdunun kuyruğu gibi gider ki, (felâ yühillü's-salâte) bu sabah namazını câiz kılmaz; (ve lâ yuharrimü't-taàme) yemeği de haram kılmaz.” Ne demek? Yâni eğer oruç tutacaksan Ramazan'da, yemeye buyur, devam et; ama sabah namazını kılma, daha sabah namazının vakti gelmedi, daha gece sayılır o...” demek.

(Ve emme'l-fecrû'llezî yezhebü müstatîlen fi'l-üfukı) “Ötekisi de ufukta müstatil şeklinde yaygın olarak görülür ki, (feinnehû yühillü's-salâte ve yuharrimü't-taàme) namazı caiz, yemeği ise haram kılar.” O da ne demek? Fecr-i sâdık doğduğu zaman artık yemek yemek bitti, oruç zamanı başladı; sabah namazını da kılabilirsin demek. Fecir odur.

Sabah olunca aydınlık oluyor ya, biz fecir doğdu diyoruz. Bu fecir iki çeşit olur: Birisine *fecr-i kâzib* diyorlar, birisine *fecr-i sâdık* diyorlar.

Fecr-i kâzib, sabah olmadan böyle bir ışık gelir ama daha sabah olmamıştır. Şimdi takvimlerimiz var el-hamdü lillâh, onun için öyle ışık gözetlemeye lüzum kalmıyor.

Bu aydınlık gelince herkes, “Ha sabah oldu!” diyerekten yemesini içmesini keser ve namazlarını kılmaya başlar. Sakın aldanmayın buna. Bu vakitte yemeklerinizi yemeniz helaldir, o vakitte sabah namazı da kılınmaz. Bu fecir

fecr-i kâzibdir. Onun arkasından sabahın kendisi doğacaktır onu beklemek lazım!

I. Fıtrattan Olan Şeyler

Şimdi fıtratı bize bildiren ikinci bir hadîs-i şerifte, sünnet-i

seniyyeleri şöyle beyan ediyor:

İbn-i Ebî Şeybe, Ammâr ibn-i Yâsir RA'dan rivayet etmiş, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴

الْفِطْرَةُ الْمَضْمُضَةُ وَالِاسْتِنْشَاقُ وَالسِّوَاكُ وَقَصُّ
الشَّارِبِ وَنَتْفُ الْأَبِطِ وَغَسْلُ الْبَرَاجِمِ وَتَقْلِيمُ
الْأَظْفَارِ وَالْإِنْتِضَاحُ بِالْمَاءِ وَالِإِحْتِنَانُ

(ش. عن عمار بن ياسر)

RE. 226/11 (El-fıtratü: El-madmadatü, ve'l-istinşâku, ve's- sivâkü, ve kassü's-şâribi, ve netfü'l-ibiti, ve gaslü'l-berâcimi, ve taklîmü'l-ezfâri, ve'l-intidâhu bi'l-mâi, ve'l-ihitânü.)

(El-fıtratü) “Fıtrat icabı olan şeyler: (El-madmadatü) Ağzı çalkalamak, (ve'l-istinşâku)

¹⁴ İbn-i Mâce, Sünen, c.I, s.347, no:290; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.VI, s.264, no:18353; İbn-i Ebî Şeybe, Müsned, c.I, s.459, no:448; Ebû Ya'lâ, Müsned, c.III, s.197, no:1627; Beyhakî, Sünenü'l-Kübrâ, c.I, s.53, no:245; Tayâlisî, Müsned, c.I, s.89, no:641; Tahâvî, Müşkilü'l-Âsâr, c.II, s.185, no:583; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.I, s.195, no:2060; Hatîb-i Bağdâdî, el-Müttefik ve'l-Müfterik, c.III, s.192, no:1128; Mizzî, Tehzîbü'l-Kemâl, c.XI, s.319, no:2469; Ammâr ibn-i Yâsir RA'dan.

buruna su çekmek, (ve's-sivâkü) misvak kullanmak, (ve kassü'ş-şâribi) bıyıkları kısaltmak, (ve netfü'l-ibiti) koltuk altını temizlemek, (ve gaslü'l-berâcimi) parmak mafsallarını yıkamak, (ve taklîmü'l-ezfâri) tırnakları kesmek, (ve'l-intidâhu bi'l-mâi) istinca mahalline vesveseyi önlemek için su serpmek, (ve'l-ihritânü) ve sünnet olmaktadır.”

Misvağın yerini başka şey tutmaz. Mesela misvak bulamadığın vakitte parmaklarınla da bir bezle de yapsan olur ama misvağın kendisi daha efdaldir. Çünkü misvakla ağız temizlenip de kılınan namazla, misvaksız kılınan namazın arasında 70 derece fark vardır. Misvak kullanmak da böyle fıtrattandır.

Bugün bazı gençlerde görülüyor ki, bunlara hiç kıymet vermiyorlar. Hatta koltuklarının altı böyle bir karış uzamış, onu yolmasını bilmiyor, kesmesini bilmiyor yahut ehemmiyet vermiyor öylece geziyor. Netice itibariyle çok pis kokar oraları, hem de sünnet-i seniyyeye muhalefet ettiğinden dolayı da mes'ul olur.

Bu parmak aralarını gerek ayakta gerek elde hilallayarak yıkamak, tırnaklarının kesilmesi ve abdest aldıktan sonra üzerine şöyle biraz su serpmek. Ki namaza geldiğin vakitte bir ıslaklıktan dolayı, “Acaba benim abdestim bozuldu mu?” diye seni vesveseye düşürmek tehlikesini önlemek için böyle bir su serperlermiş ki, “Ha ben su serptiydim ya, o sudur bu ıslaklık.” diyerekten kendini vesveseden kurtarırsın.

Bir de sünnet olmak... El-hamdü lillah müslümanlar buna bugün pek riayetkârlardır. Ne kadar kusurlu kabahatli olsak da, bunu yapmayan aile zannedersem yoktur. El-hamdü lillâh, müslümanlar bu sünneti, geldiği o günden beri ihyâ etmektedirler. İnşallah kıyamete kadar da devam eder.

m. Fakirler Allah'ın Dostlarıdır

Bir hadisi daha okuyayım kâfi olsun.

Deylemî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵

الْفُقَرَاءُ أَصْدِقَاءُ اللَّهِ تَعَالَى وَرَأْسُ مَالِهِمُ اللَّيْلُ
وَالنَّهَارُ فَطُوبَى لِمَنْ اتَّجَرَ قَبْلَ أَنْ يَذْهَبَ رَأْسُ
مَالِهِ

(جعفر بن محمد العلوى فى كتاب العروس، والسلمى والديلمى عن على)

(El-fukarâü esdikàu'llàhi teâlâ, ve re'sü mâlihîm el-leyli ve'n- nehâri, fetübâ li-meni'tcere kable en yezhebe re'sü mâlihî.)

(El-fukarâü esdikàu'llàhi teâlâ) “Fakirler, Allah-u Teâlâ'nın dostlarıdır. (Ve re'sü mâlihîmü'l-leyli ve'n-nehâri) Sermayeleri de gece ve gündüzdür. (fetübâ li-men etcere kable

¹⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.157, no:4424; Hz. Ali RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XV, s.27, no:14886.

en yezhebe re'sü mâlihî) Müjdeler olsun o kimseye ki, sermayesi gitmeden evvel ticaretini yaptı."

Cenâb-ı Hak, fakir olarak tesmiye eder hepimizi. En büyüğümüzden en küçüğümüze kadar hepimiz için:

وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ

(محمد: ۳۸)

(Va'llâhü'l-ganiyyu ve entümü'l-fukarâe) "Allah zengindir, siz fakirsiniz." (Muhammed, 47/38) buyurur. Hepimiz Allah'a muhtacız. O verirse olur, vermezse bir şey olmaz.

Onun için, şimdi bir de bizim bildiğimiz aramızdaki fukaralar var, ihtiyaç sahipleri. Bunlar, (*asdikâu'llâhi*) "Allah'ın dostudurlar."

Buraya dikkat et ama!

Asdikà, dostlar demek. Bu fakirler Allah'ın dostudurlar. Onu fakir diyerek, sakın ha hor görmeye kalkma!

Fakat bizim de bu tînetimiz iktizası mı diyelim ne diyelim, Allah beş on para para verdi miydi, kendimizi biraz üstün görür, kendimizden aşağı olan o zuafâyâ hiç kıymet vermeyiz. Bunun kabahati de bize yeter!

Hattâ sohbetimize gelse, oturtmayız; soframıza gelse, soframıza da istemeyiz. Kapımızı çalsa, belki kovarız. Halbuki bu Allah'ın dostudur.

Bu fakir ki, kendisini Allah'a vermiş, Allah'la meşgul... Dünyaya iltifat etmiyor. Benim rızkımı Allah verecek diyor. Allah'a olan ibadetiyle, taatiyle meşgul...

Dünya ile ilgisini kesmiş. Dünya ile ilgisi olmayan bir adam.

Bugün ihtiyacını temin etmek için aslan gibi bir adam olur mu bu? Ama gönlü dünyaya bağlı olanlar değil... Gönlünü Allah'a vermiş, Allah ile meşgul olan bahtiyar insanlar Allah'ın dostudurlar.

(Ve re'sü mâlihîm) "Onların sermayesi, bu fakirlerin sermayesi (el-leylü ve'n-nehâri) gece ve gündüzdür. Gece olsun da sabaha kadar ibadet edeyim, gündüz olsun da oruç tutayım!" gayesi vardır bunda...

Bu fukaranın işi geceleri ibadet, gündüzleri de oruçlu olmak. *(Fetûbâ ve li-meni'tecere kable en yezhebe re'sü mâlihî) "Bu geceler ve günler elden gitmeden evvel, re'sü mâli, sermayesi elden gitmeden evvel kazananlara müjdeler olsun!"*

Bu giden gecen gündüzün, bu ömrün sana bir emanet... Bugün varız, belki birazdan yokuz. Sen bu dünya durdukça burada böyle kalmayacağımızı hepimiz biliyoruz. Hepimiz a'zâmî yetmiş seksen yıl yaşıyoruz. Doksan yıl nadirattan...

Sizin hepiniz Adem AS'ın evlatlarıdır. Hepimiz Allah'ın kuluyuz. Hepimiz Adem AS'ın evlatlarıyız. Adem AS topraktan yaratıldı, biz de topraktan yaratıldık. Binaen aleyh yine toprağa gideceğiz. Ölümü bir düşün?

Dünyaya geldiğinde ne idin, nasıldın? Hiçbir şeyden haberin yoktu. O gününü düşün, bir de yarın gözünü yumduktan sonra olacağın cife halini, gözünün önünden hiç ayırma! Önceki bebeklik halini, bir de sonraki cife halini bir düşün! Senin varlığından ne olur yâni...

Onun için Allah'ın kullarına hep hürmet...

Din iki şeyden ibarettir; Birisi Allah'ın emrine itaat, birisi de Allah'ın kullarına şefkat... Kul Allah'ın kulu, kim olursa olsun; fakir, zaif, bîcâre... Bir de “*Lâ ilâhe illa'llâh, Muhammedün rasûlü'llâh*” diyen müslüman olduktan sonra, *senin bunu hor görmeye, hakir görmeye ne hakkın var?*

Belki sümüğünü çekemiyor zavallı, parası da yok, tıraş da olamamış. Ayağında pabucu da yok... Üstü başı perişan, yırtık mırtık ama, gönlü Allah ile... Gönlü Allah diyen o bahtiyarı, sen nasıl olur da hor görürsün? Nasıl olur da hakir görürsün?

Bunun arkası biraz daha uzun gelecek, yine fakirlere ait... Onu da gelecek dersimize bırakalım!

Allah hepimizi affetsin, mağfiret etsin... Tefvikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Birbirimizin kabahat ve kusurlarını görmeden, birbirimize candan bir hürmet ve saygı besleyerek, sevgilerini artıran kullarının arasına dahil eylesin...

Li'llâhi'l-fâtiha!

Mehmet Zahid Kotku

02. 01. 1972 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU / Hadis Dersleri'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü